

OVER BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Vogels van Europa

Het eerst vallen op de 286 vrijwel alle voortreffelijke kleurenfoto's van vogels binnen en buiten onze grenzen, afkomstig van 65 fotografen uit verschillende landen (merkwaardigerwijs geen enkele Nederlander). De foto's zijn zo geselecteerd, dat de bijzondere kenmerken of houdingen goed uitkomen. Sommige afbeeldingen zijn meer dan levensgroot en vaak zijn ♂ en ♀ afzonderlijk afgebeeld. Behalve een 20-tal soorten zijn alle Nederlandse vogels afgebeeld als men de zeldzaamste niet meerekent, doch deze worden wel in de tekst behandeld.

Ook zijn niet alle Europese broedvogels in dit boek afgebeeld, doch wel min of meer beschreven, maar waarom wordt bijv. bij de drieteenspecht niet de gele bovenkop genoemd?

Bij enkele soorten o.a.: bruine kiekendief, gele kwikstaart, bonte vliegenvanger, zwartkop, grote bonte specht en blauwborstjes zou het wenselijk zijn het ♂ of ♀-teken bij te voegen, zoals dit, waar nodig, vrij consequent is gedaan. Naast juweeltjes van opnamen staan gelukkig slechts weinig foto's die door de electronenflits wat kleurafwijking vertonen. De tuinfluiter is zelfs voor een vogelman een vraagteken. Enkele opnamen zijn vrij zeker van exemplaren in gevangenschap.

De oorspronkelijke tekst, door Dr. Claus König, is voor Nederland en België bewerkt door Drs. C. L. Deeleman-Reinhold. Naast de beschrijving van de soorten vindt men gegevens over verspreiding, biotoop, voedsel, geluiden en broedbiologie.

Voor velen zal ook de beknopte systematiek zeer welkom zijn, daar de kenmerken van de verschillende orden worden opgesomd, terwijl de verklaring der wetenschappelijke namen achter in het boek eveneens verhelderend werken.

Ook wordt een hoofdstukje gewijd aan de noodzakelijkheid van de vogelbescherming. Hoewel het boek bedoeld is om op excursie mee te nemen, neem ik het liever na thuiskomst ter hand om

nog eens even na te gaan genieten, want zoals Prof. Voous in zijn voorwoord zegt: het is een goed vogelboek.

G. P. J. Schuyf

Dr. Claus König: *Vogels van Europa*, 512 bladz. Uitg. N.V. Gebr. Zomer en Keunings, Wageningen. Prijs: f 26.90 (voor abonnees op dit blad f 23.50).

Voliërevogels in hun stamland

De IJsselmeerpolders blijken op méér dan één gebied vruchtbaar te zijn. Uit de NO-polder kwam 'weer een boekje, ditmaal over hoe onze voliërevogels in hun stamland leven. M. de Jong schreef het voor de nieuwe van Dishoek-Pockets-serie.

De schrijver die de meeste van deze soorten zelf in de vrije natuur kon observeren en bestuderen behandelt hierin achtereenvolgens 5 vogels uit Australië, 5 uit Noord-Amerika, 8 uit Afrika, 15 uit Azië en 1 uit Zuid-Amerika. Niet alleen de voliëreliefhebbers vinden hier gegevens van hun gading. Ook de liefhebber van de wilde vogels zal graag wat meer willen kunnen vertellen over de soorten die hij in voliëres tegenkomt. Met een hoofdstukje over de voeding van deze vogels wordt het boekje besloten. Rein Stuurman illustreerde het boekje op de hem bekende wijze.

J.T.

M. de Jong: *Hoe leven onze voliërevogels in hun stamland*. Van Dishoek Pockets 1, 128 pag., 35 zwart-wit tekeningen. 1969. Uitg. C. A. J. van Dishoek, Bussum. Prijs f 3.95.

Ringfunde der Vogelwarte Radolfzell 1947-68

In deze aflevering worden door Dr. G. Zink de resultaten samengevat, die het ringonderzoek van Radolfzell in de jaren 1947-68, voor wat betreft de zangvogels, hebben opgeleverd. De gegevens hebben betrekking op 4.347 vogels, die in het nest werden geringd en 6.232 die (vooral in netten) werden gevangen. Vermeldt worden het percentage terugmeldingen per soort en de terugmeldingen, onderverdeeld naar de afgelegde afstanden. Belangrijk is ook, dat verwezen wordt naar andere pu-

blikaties en dat verplaatsingsproeven afzonderlijk worden behandeld. Een bijzonder nuttige samenvatting die, naar wij hopen, voor andere klassen zal worden voortgezet. (*Auspicium*, Band 3, Heft 3, Sept. 1969, blz. 195-291).

Zur Phänologie des Herbstgesanges und der Herbstbalz

De „Zingende trek”, waarover Thijsse herhaaldelijk heeft geschreven, wordt hier door Reinhardt Gnielka besproken voor 31 soorten, variërend van bruine kiekendief tot vink. (*Orn. Mitt.* 21, Heft 9, Sept. 1969, blz. 179-189).

De korhoenders in Nederland

In dit artikel vat Scheygrond recente publikaties samen over korhoenders, zowel van Eijgenraam (ITBON) als van Kruyt (Universiteit van Groningen). (*Natura* 66, no. 9, okt. 1969, blz. 114-119).

Roodstaart in blik

Een boeiende beschrijving, met goede foto's, van een broedgeval van roodstaartjes in een weggeworpen conservenblik. Schr. meent te hebben waargenomen dat de jongen water aangebracht kregen door de ouders. Alle (zes) jongen werden groot gebracht, ondanks de hoge temperaturen in het conservenblik. (*Natura* 66, no. 9, okt. 1969, blz. 121-123).

A study of a Greenfinch roost

B. H. B. Dickson en H. M. Dobinson hebben gedurende vier winters (1960/61 tot en met 1963/64) waarnemingen gedaan bij een roestplaats van groenlingen nabij Oxford. Er werden meer dan 3000 vogels gevangen en geringd. Vastgesteld werd dat het aantal vogels dat gedurende een winter gebruik maakte van de roestplaats vele malen groter was, dan het maximum aantal dat gedurende één nacht aanwezig was. De samenstelling van de groep overwinterende vogels kon van bezoek tot bezoek sterk wisselen. Een overzicht wordt gegeven van de betekenis van sociaal roesten. Mogelijke voordelen zijn: regulatie van de populatie, voordelen bij het gezamenlijk voedsel zoeken en wat meer beschutting. Geen van deze verklaringen bevredigt geheel. (*Bird Study* 16, no. 3, sept. 1969, blz. 135-147).

The moult of the British Blue Tit and Great Tit populations

Flegg en Cox vermelden gegevens over de

rui van volwassen en jonge pimpel- en koolmezen, waarbij regionale verschillen blijken op te treden. (*Bird Study* 16, no. 3, sept. 1969, blz. 147-158).

Little Ringed Plovers in Britain in 1963-67

Het echtpaar Parrinder vermeldt gegevens over het voorkomen van de kleine plevier. In 1967 overzomerden er 230 paren in Engeland, een toeneming van 46 % sinds 1962. De toeneming was het sterkst in het noorden. In 1968 werd zelfs in Schotland gebroed. Men heeft de indruk dat het tempo van de groei wat vertraagt. (*British Birds*, Vol. 62, nr. 6, juni 1969, blz. 219-223).

De houtduif een nestrover?

Achter mijn stadstuinje bevindt zich een schooltuin. In de periode van jonge vogels weerklinken regelmatig de alarmkreten van merel, lijster en later de winterkoning. Meestal gelden die alarmkreten poezen en dan zijn zij voorbijgaand. Op een keer bleef het alarm slaan echter aan de gang en rees de vraag, welk dier toch de onruststoker was. Een paar dagen later sloeg een merel in een boom in mijn tuin plotseling hevig alarm en maakte een houtduif zich pijlsnel uit de voeten (indien deze beeldspraak niet te gewaagd is) met de merel er achter aan. Al eerder had ik gemerkt, dat merels opgewonden en agressief worden als een houtduif in de buurt van hun nest komt. Aannemende dat dit niet zonder reden gebeurt, heb ik me afgevraagd of houtduiven jonge vogels uit nesten roven. Dat zij jonge merels en lijsters, die al uit het nest zijn, „aan” zouden kunnen, kan ik me niet voorstellen. Kan een lezer meer inlichtingen verstrekken?

● Mr. Wm M. Scheurleer, Ramlehstraat 9, Rotterdam 18

Voor vogelliefhebbers te huur in vogelreservaat BOTSHOL (bij Vinkeveense plassen): Stacaravan en schuurtje met volledig sanitair, 6 slaappl., op 1200 m² eigen terrein, plus roeibootje. Inl. 02532 - 61 97, Kievitspark 42, Voorhout.

Hamsterende velduil

Rijdend langs de dijk van Urk naar Schokkerhaven zagen we op Oudejaarsdag een velduil jagen boven het talud. Laag vloog hij boven het bevroren gras, waar hij plotseling in dook. Toen hij opvloog bengelde er iets in zijn klauwen. De uil streek een meter of tien voor de auto neer, keek een paar minuten nauwlettend om zich heen en begon tenslotte iets in een toef gras te verstoppen. Met de kijker konden we alles goed observeren. Even later vloog de vogel op en wij gingen eens kijken wat hij uitgevoerd had. Het bleek een muis te zijn, die onder het overhangende gras was verborgen. We stapten weer in de auto en volgden opnieuw de velduil met onze kijkers. Weer greep hij iets en andermaal streek hij neer bij een graspol, waar het spelletje zich herhaalde. Persoonlijk had ik zoiets nooit eerder gezien en ook in de mij ten dienste staande literatuur kon ik er vrijwel niets over vinden. Alleen volume IV van "The Birds of the British Isles" vermeldt: „One autumn, when there were a good many owls on the island (Isle of May), it was discovered that they had the habit of making larders of the birds they had killed. The owls hid the little collections of birds under tussocks of rough grass. By careful observation it was proved that it was the short-eared owls which put them there, and that the birds returned to their cache and ate the birds."

Heeft een van u wellicht iets dergelijks meegemaakt of er iets over gelezen?

- M. de Jong, Lucernehof 38, Nagele N.O.P.

Sperwer slaat mus in tuin

Tussen Kerstmis en Nieuwjaar lag er sneeuw om mijn huisje nabij Garderen, dat onder hoge eikebomen staat. Tussen de bomen en de meidoornhaag voerde ik de kleine vogels. Zittend aan mijn tafel bij het raam hoorde ik plotseling geruis en zag een sperwer omlaag stoten en met gespreide staart een mus in zijn klauwen tegen de

grond drukken. De mus lag op zijn rug, gaapte nog even en was toen roerloos. De sperwer keek met zijn felle oranje omringde ogen geruime tijd spiedend in het rond, voordat hij aan de maaltijd begon. Zag hij mij niet op drie meter afstand achter het raam? Toen hij zich veilig waande werd eerst het kopje van de mus zorgvuldig geplukt, toen begon hij te eten. Ook ingewanden kwamen naar boven. Toen hij niet verder kon ging hij de vleugels plukken en toen de staart. Dat was kennelijk harder werk. Soms dreigde hij zijn evenwicht te verliezen en dan zag men het diep oranje bruin in de oksels van de vleugels. Zijn witte borst met de teer gelig oranje strepen was naar mij toegekeerd. Toen het plukwerk klaar was, vloog hij met de rest omhoog. Ik heb hem zeker een kwartier rustig kunnen observeren.

- C. E. v. d. Waals-Nachenius,

Paapje vliegt 3500 kilometer met acacia-doorn in het lichaam

Van Jhr. L. Schorer te Driebergen ontvingen wij een knipsel uit het Westduitse dagblad „Nordwest-Zeitung" van 10 december 1969. De inhoud hiervan willen wij onze lezers niet onthouden: Tijdens de 71ste bijeenkomst van de Mellum-raad te Oldenburg, werd een interessante mededeling gedaan.

Op het eiland Mellum werd in het voorjaar een paapje gevangen met een doorn van een Afrikaanse acacia-soort in het lichaam. De stekel was in de borst van het vogeltje gedrongen. Dit was voor het paapje geen beletsel de afstand van van Afrika naar het Noordzee-eiland Mellum (ca 3500 kilometer) af te leggen. Omdat de doorn al in het lichaam vergroeid was heeft men er van afgezien deze te verwijderen. Na enige weken stierf het vogeltje in gevangenschap.

Vergelijkbare gevallen zijn alleen bekend van ooievaars die in Duitsland werden aangetroffen met speer- en pijlpunten in het lichaam afkomstig van Afrikaanse inboorlingen. In Duitse tijdschriften en boeken over de vogeltrek vinden wij hiervan diverse voorbeelden met afbeeldingen. J.T.

Filatelisten

Postzegelverzamelaars, die wensen deel te nemen aan een bijeenkomst, ten doel hebbend ruil van vogelpostzegels, wordt verzocht zich op te geven bij ondergetekende. Veertien dagen na het verschijnen van dit nummer van Het Vogeljaar zal beoordeeld worden in hoeverre te dezer zake belangstelling bestaat en zal bij genoegzame deelname nader persoonlijk contact worden opgenomen en mededeling worden gedaan van plaats en uur van samenkomst.

- *Jaap Taapken, Utrechtseweg 43, Hilversum*

Oeverzwaluw in 1970

In 1963 werd door de Wilde en Woldendorp (Vogeljaar 12 (1964) afl. 2 pag. 238-247) een onderzoek ingesteld naar de verspreiding van de oeverzwaluw als broedvogel in Nederland.

In totaal werden ongeveer 4.300 broedparen geteld, verspreid over 130 kolonies met een gemiddelde van ca. 30 broedparen per kolonie. De Wilde en Woldendorp veronderstellen, om diverse redenen, dat dit aantal slechts 10 % van de totale populatie uitmaakt en komen tot de conclusie dat het werkelijke aantal broedparen tenminste 15.000-40.000 bedraagt. Vanaf 1964 t/m 1969 werden incidentele steektelproeven genomen in een aantal kolonies bekend geworden in 1963. Het is toen gebleken dat het aantal broedparen in de meeste kolonies van jaar tot jaar sterk kan wisselen en dat dit o.a. samenhangt met de aanwezigheid van geschikte nestgelegenheden. De laatste jaren staat de soort sterk in de belangstelling in vele landen van Europa. Veel ring- en inventarisatieonderzoek werd ook reeds gedaan in België, Frankrijk, Engeland, Duitsland en Zwitserland en dit zal in 1970 voortgezet worden

Onder auspiciën van het Contactorgaan voor Vogelstudie en in nauwe samenwerking met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (vroeger RIVON) zal in 1970 ook in Nederland een onderzoek ingesteld worden naar de verspreiding en de bevolkingsdichtheid van de oeverzwaluw.

Indien men wenst mede te werken aan dit belangrijke onderzoek, ontvangt men per ommegaande nadere inlichtingen en een speciale enquête-kaart, die na invulling van de verlangde gegevens portvrij kan worden geretourneerd. Inlichtingen gaarne per briefkaart of telefonisch (08380 - 1 38 38).

- *H. N. Leys en Dr. J. J. E. de Wilde, Diedenweg 14, Ede.*

Fenologisch onderzoek

In „La Mevo“, Internacia Revuo Ornitologia, wordt medewerking gevraagd bij een zich over geheel Europa uitstrekkend fenologisch onderzoek. Gevraagd worden eerste voorjaarswaarnemingen in 1970 van de volgende vogelsoorten: witte kwikstaart, gekraaide roodstaart, boerenzwaluw, huiszwaluw, gierzwaluw en koekoek, met vermelding van tijd van de waarneming, als mede plaats (liefst ook met een opgaaf in ° NB en OL), aard van het terrein, weer (ook in de voorafgaande dagen).

- *W. De Smet, Wilgendreef 14, Heide-Kalmthout, België.*

Avifauna O.Zws.-Vlaanderen

In samenwerking met het Delta-Instituut te Yerseke, is ondergetekende bezig met het verzamelen van gegevens om te komen tot een Avifauna van Oost Zeeuws Vlaanderen. Een ieder die nog ongepubliceerde waarnemingen uit dit gebied heeft liggen en deze beschikbaar wil stellen, wordt daartoe vriendelijk uitgenodigd.

- *G. M. P. Sponselee, Emmalaan 19, Hulst.*